WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 27 października 2017 r.

ZP-KNPS.431.2.45.2017.OW

Pani
Monika Ślak
Dyrektor
Placówki opiekuńczo-wychowawczej Nr 2
w Kłodzku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 28 – 29 września 2017 r. na podstawie art. 122 i art. 186 pkt 3 lit. a i b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697, ze zm.) kontrolerzy Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego: Olga Wojnarowicz – inspektor wojewódzki, przewodnicząca kontroli oraz Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2 w Kłodzku (POW) przy ul. Korczaka 1b, 57-300 Kłodzko, będącej częścią struktury Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Kłodzku, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką".

Przedmiotem kontroli była ocena dokumentowania przez Placówkę pracy opiekuńczo – wychowawczej oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 9 czerwca 2017 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2017 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 września 2016 r. do dnia 28 września 2017 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Monika Ślak odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności Placówki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń składanych przez dyrektora Placówki i pracowników, akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod nr 36. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie", należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz „rozporządzeniu", co oznacza rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

W toku prowadzonych czynności ustalono:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Kłodzku działa w oparciu o Regulamin organizacyjny opracowany w dniu 30 czerwca 2014 r., jednakże analiza dokumentu wykazała uchybienia. W zapisie Regulaminu dotyczącym nazwy Placówki, stosowane jest nieprawidłowe nazewnictwo tj. zamiast Placówki nr 2 pojawia się nazwa Placówki nr 1. Niezgodny z zapisami ustawy i rozporządzenia jest m.in. § 27 ust. 2 Regulaminu dotyczący karania wychowanka poprzez zmniejszenie lub wstrzymanie kieszonkowego w przypadku wyrządzonych szkód, co szerzej opisane jest przy Regulaminie przyznawania kieszonkowego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 15-28)

Jednostka jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, zapewniającą miejsca dla 6 wychowanków i działającą na podstawie decyzji nr PS-IS.9423.38.2014 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 9 lipca 2014 roku.

Na dzień kontroli w ewidencji zapisanych było 4 usamodzielnianych wychowanków. Dwoje z nich ukończyło pełnoletność przed okresem objętym kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 29)

Podczas kontroli przeanalizowano dokumenty dotyczące przestrzegania przepisów dotyczących trybu i sposobu kierowania dziecka do Placówki. Analiza akt wykazała, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia każdy wychowanek podlegający kontroli został właściwie skierowany do POW Nr 2 przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, jako powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka oraz zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 – 5 rozporządzenia, każde dziecko posiadało wymagany komplet dokumentów tj.: postanowienie sądu, odpis aktu urodzenia, dokumentację zdrowotną, w tym kartę szczepień, dokumenty szkolne (w szczególności świadectwa), informację o prowadzonej

17

pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach (jeśli Placówka ich nie posiadała, dołączony był wniosek do Ośrodka Pomocy Społecznej z prośbą o udostępnienie informacji o rodzinie) oraz odpis aktu zgonu rodzica, w przypadku jego śmierci.

(dowód: akta kontroli str. 30)

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 oraz art. 100 ust. 3 ustawy, działania podejmowane przez pracowników Placówki powinny mieć na celu powrót dziecka do rodziny oraz utrzymywania przez dziecko stałego kontaktu z rodziną. Za działania z tym związane w POW Nr 2 odpowiedzialny był przede wszystkim pracownik socjalny, który podejmował próby motywowania rodziców do czynnego udziału w procesie wychowawczym dzieci. W tym celu prowadzony był program edukacyjny, wzmacniający kompetencje wychowawcze „Podstawowe umiejętności wychowawcze – bezpieczny powrót dziecka do domu rodzinnego". Zajęcia prowadzone były przez pracownika socjalnego oraz pedagogów, dla wszystkich placówek, będących oddziałami Centrum. W przypadku Placówki nr 2, gdzie przebywali wyłącznie pełnoletni wychowankowie, rodzice nie uczestniczyli w zajęciach proponowanych przez pracownika socjalnego. W przypadku rodziców dwójki wychowanków była to całkowita niemożność osobistego kontaktu (zakład karny, szpital psychiatryczny, śmierć obydwojga rodziców). W przypadku pozostałej dwójki, rodzice pomimo ponawiania zaproszeń, nie wykazywali chęci do współpracy. Jak wynika z oświadczenia pracownika socjalnego, utrzymywany był kontakt z ośrodkami pomocy społecznej, w tym z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny, w celu monitorowania bieżącej sytuacji socjalno - bytowej rodziny oraz podejmowane były próby zachęcenia rodziców do kontaktu z dorosłymi dziećmi, w celu nawiązania jakichkolwiek relacji rodzinnych.

(dowód: akta kontroli str. 31-40)

Zgodnie z art. 135 ustawy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, ocenia sytuację umieszczonego wychowanka. Obligatoryjnym obowiązkiem ww. organów jest organizowanie i dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, sporządzenie wniosków o zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce oraz przesłanie wniosku do właściwego sądu, o czym stanowią art. 136 i art. 138 ust. 1 i 2 ustawy. W trakcie analizy dokumentacji dwojga wychowanków przebywających w POW Nr 2, którzy w okresie objętym kontrolą byli poniżej osiemnastego roku życia, stwierdzono terminowe organizowanie zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, tj.: nie rzadziej niż co pół roku. Podczas posiedzenia

78

zespołów każdorazowo obecny był: dyrektor Placówki, pedagog i pracownik socjalny, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, pedagog szkolny oraz przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jak również wysyłane były zaproszenia do rodziców wychowanków. Skład zespołu zgodny jest z art. 137 ustawy. Po każdym zespole formułowano na piśmie wniosek wraz z uzasadnieniem dotyczącym zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce, jednakże żaden z nich nie został przesłany do właściwego sądu, ponieważ do tego czasu wychowankowie ukończyli już osiemnaście lat.

(dowód: akta kontroli str. 41, 49)

W przeanalizowanej dokumentacji dwojga wychowanków, którzy w okresie objętym kontrolą mieli nieukończone osiemnaście lat wynika, że posiadali diagnozę psychofizyczną opracowaną przez pedagoga. Dokumenty te zawierały informacje dotyczące obszarów wskazanych w art. 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej i zostały przygotowane najpóźniej do trzech miesięcy po przyjęciu do Placówki.

(dowód: akta kontroli str. 42-43)

Na podstawie diagnozy wychowawca kierujący procesem wychowawczym danego dziecka, zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia, przygotowuje dla każdego wychowanka plan pomocy, który obejmuje okres dwunastu miesięcy. W POW nr 2 plany przygotowywane były na okres trzech miesięcy, po tym czasie tworzony był nowy plan. Oznaczono w nim główny cel pracy z dzieckiem, zgodnie z art. 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Działania krótkoterminowe i długoterminowe dodawane były w osobnych drukach, dołączanych do ww. dokumentu.

Zgodnie z art. 15 ust 4 pkt 4 plan pomocy dziecku opracowywany jest m.in. na podstawie oceny efektów pracy z rodziną dziecka prowadzonej przez asystenta rodziny. Tylko w jednym przypadku plan posiadał podpis świadczący o współpracy z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym prowadzącym pracę z rodziną dziecka. Ponadto dokumenty dotyczące planów pomocy dziecku nie posiadały daty ich sporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 44)

Obligatoryjnym dokumentem prowadzonym w Placówce jest karta pobytu dziecka, o czym stanowi § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. W okresie kontrolnym w POW Nr 2 każdy wychowanek miał prowadzoną kartę pobytu, uzupełnianą systematycznie w każdym miesiącu do osiągnięcia przez wychowanków pełnoletności. Dokumenty zawierały informacje we wszystkich obszarach wskazanych w ww. rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 45-46)

Dla każdego podopiecznego, zgodnie z § 17 ust.1 pkt 3 i 4 rozporządzenia, obligatoryjnym obowiązkiem placówki jest prowadzenie arkuszy badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych dla każdego dziecka. W okresie objętym kontrolą każdy z wychowanków posiadał arkusze badań i obserwacji pedagogicznych systematycznie uzupełniane oraz karty zajęć specjalistycznych uzupełniane przez pedagoga. Jednakże nazwy obu dokumentów były niewłaściwe, tj. „arkusz obserwacji" lub „arkusz obserwacji i badań wychowanka" oraz „karta zajęć specjalistycznych".

(dowód: akta kontroli str. 47)

W myśl obowiązku wynikającego z art. 100 ust. 4 i 5 ustawy dotyczącego zgłaszania informacji do ośrodka adopcyjnego o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną stwierdzono, że w dniu kontroli wobec żadnego z wychowanków obowiązek ten nie został wykonany, z uwagi na pobyt w Placówce wyłącznie osób usamodzielniających się, które ukończyły osiemnasty rok życia.

(dowód: akta kontroli str. 41, 49)

Zgodnie z art. 100 ust. 4a ustawy dyrektor placówki opiekuńczo – wychowawczej w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (począwszy od dnia 19 września 2014 roku) winien złożyć do właściwego sądu wniosek wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Do wskazanego powyżej wniosku dołącza się opinię gminy pochodzenia dziecka lub podmiotu prowadzącego pracę z jego rodziną. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że w stosunku do wychowanków Placówki nr 2, obowiązek ten nie był realizowany, ponieważ każdy z wychowanków umieszczony był w pieczy zastępczej przed 19 września 2014 roku.

(dowód: akta kontroli str. 41, 49)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 10 lit. a, b rozporządzenia, placówka powinna zapewnić wszystkim wychowankom dostęp do nauki w zależności od ich potrzeb, w szkołach lub w systemie nauczania indywidualnego. W wyniku przeprowadzania czynności kontrolnych stwierdzono, że wszyscy wychowankowie Placówki nr 2 podlegają dalszemu kształceniu w szkołach poza Placówką: Kłodzka Szkoła Przedsiębiorczości – Zasadnicza Szkoła Zawodowa (dwie wychowanki), Policealna Szkoła Edukacji Europejskiej CERTUS – liceum ogólnokształcące (jeden wychowanek) oraz Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu (jedna wychowanka).

(dowód: akta kontroli str. 50)

80

Wszyscy podopieczni otrzymują kieszonkowe. Na dowód przedstawiono listy wypłat z podpisami wychowanków. Wysokość przyznawanych kwot wynosiła od 10 zł do 30 zł. Placówka dysponuje Regulaminem przyznawania kieszonkowego, który nie jest zgodny z zapisami rozporządzenia i ustawy. W § 4, 7, 8, 9 i 10 ww. Regulaminu za nieprzestrzeganie zasad panujących w POW Nr 2 lub wyrządzenie szkody na rzecz Placówki lub współwychowanków stosuje się karę w postaci zawieszenia, wstrzymania kieszonkowego lub poniesienia kosztów strat z przyznanego kieszonkowego. Decyzję o przeznaczeniu kwoty kieszonkowego na wydatki inne niż „własne wychowanka" podejmuje Dyrektor Placówki na wniosek zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Nie jest zatem przestrzegany zapis § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia dotyczący każdorazowo wypłacania dzieciom kwoty pieniężnej do własnego dysponowania, której wysokość nie jest niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. W zapisie tym nie wskazano żadnych wyjątków w zakresie tych wypłat.

Wobec powyższego karanie podopiecznych wstrzymaniem kieszonkowego oraz zobowiązaniem wychowanka do pokrycia kosztów lub naprawy szkód narusza podstawowe prawa oraz podmiotowość dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 51-56)

Spośród 4 wychowanków POW Nr 2, dwoje ukończyło osiemnaście lat przed okresem kontroli, dwoje pozostałych osiągnęło pełnoletność w okresie objętym kontrolą, z czego jedna wychowanka opuściła Placówkę. Wszystkie osoby usamodzielniane miały wyznaczonego opiekuna oraz przygotowany w terminie indywidualny program usamodzielnia zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. W każdym przypadku, zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy, wychowankowie, którzy skończyli siedemnaście lat, na rok przed osiągnięciem pełnoletności, wyznaczyli opiekuna usamodzielnienia i przedstawili pisemną zgodę tej osoby.

(dowód: akta kontroli str. 57-61)

Na podstawie oświadczenia złożonego przez dyrektora ustalono, że w Placówce nie prowadzono Książki sprawozdań nocnych z uwagi na obecność wyłącznie pełnoletnich wychowanków. Deklaruje przy tym, że w przypadku przyjęcia o każdej porze wychowanka z interwencji, polityka kadrowa zabezpiecza w takich przypadkach dodatkową opiekę wychowawczą.

Z tego też powodu w Placówce nie ustalano dyżurów całodobowych, jedynie doraźne dyżury wychowawcy i specjalistów, co niezgodne jest z § 11 ust. 2 i § 12 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 49, 62-65)

W Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2 w Kłodzku prowadzona jest ewidencja wychowanków dla wszystkich podopiecznych zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia. W dokumencie widniało: nazwisko i imię dziecka, data i miejsce urodzenia, nazwisko, imiona oraz adres rodziców biologicznych lub opiekunów prawnych oraz adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka. Ponadto ewidencja zawierała datę i przyczynę skreślenia dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 48)

W sytuacji przeprowadzania postępowania wyjaśniającego i konieczności powiadamiania stosownych służb w przypadkach nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce, wprowadzono „Procedurę postępowania w przypadku ucieczki wychowanka z placówki opiekuńczo-wychowawczej" z dnia 20 grudnia 2015 r. zgodną z § 5 rozporządzenia. W okresie objętym kontrolą w Placówce nie zdarzyły się nieusprawiedliwione nieobecności wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 48, 66-72)

Na podstawie oświadczenia złożonego przez Dyrektora stwierdzono, że w roku szkolnym w ramach realizacji obowiązku zapewnienia pomocy wychowankom w nauce szkolnej, wychowawca POW nr 2 dba o realizację obowiązku szkolnego przez zakup podręczników i przyborów szkolnych oraz stale monitoruje frekwencję i oceny wychowanków, jak również pozostaje w stałym kontakcie z wychowawcami i opiekunami praktyk zawodowych. Jak wynika z oświadczenia dyrektora, pomoc psychologiczno - pedagogiczna zapewniana jest wychowankom zarówno przez Placówkę, jak i kadrę pedagogiczną Kłodzkiej Szkoły Przedsiębiorczości.

(dowód: akta kontroli str. 50)

Pani Monika Ślak zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku dyrektora Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej Nr 2 w Kłodzku posiada kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy. W okresie objętym kontrolą w POW Nr 2 zatrudnionych było 2 wychowawców w wymiarze 1 etatu (jeden wychowawca przeniesiony został do Placówki nr 1) oraz 2 pedagogów w wymiarze ¾ etatu i pracownik socjalny w wymiarze 1 etatu. Potwierdzone za zgodność z oryginałem dyplomy ukończenia studiów wyższych oraz oświadczenia zgodne z art. 98 ust. 1 i 3 ustawy złożone w aktach osobowych pozwoliły na stwierdzenie, że wszystkie osoby uprawnione ustawowo do pracy z dziećmi miały wymagane kwalifikacje zawodowe. W Placówce nie ma zatrudnionego psychologa, terapeuty ani opiekuna dziecięcego.

(dowód: akta kontroli str. 73-75)

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zapisy Regulaminu Organizacyjnego dotyczące karania poprzez wstrzymanie kieszonkowego;
2. Brak opieki nocnej oraz stosownej do tego ewidencji.

Wobec dokonanych ustaleń wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Zmienić zapisy Regulaminu Organizacyjnego dotyczące przyjętych w Placówce kar.

Podstawa prawna: § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 292).

2. Ustalić dyżury nocne wychowawców sprawujących opiekę w Placówce oraz prowadzić stosowną do tego ewidencję.

Podstawa prawna: art. 93 pkt 4 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697, ze zm.), § 11 ust. 2 i § 12 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 292).

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2017, poz. 697, ze zm.).

Proszę w terminie do dnia 1 grudnia 2017 roku o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Iwona Drelichowska-Stopa

.....Dyrektor Wydziału.....

(kierownik komórki do spraw kontroli)

Podpisy osób kontrolujących:

.....

(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....

(członek zespołu inspektorów)